

SKUTEČNÁ SPRAVEDLNOST

První čtení: Ga 2:19-21

Musím se Vám k něčemu přiznat – Pavlův list do Filipis jsem si zamiloval. Vracím se k němu již druhý měsíc, a přesto se mi otvírají úplně nové věci – o Ježíši, o Bohu, o radosti, o spravedlnosti.

A o spravedlnosti bude i dnešní slovo.

Pojďme se nejprve podívat na to, jak na spravedlnost nahlíží apoštol Pavel. Ve Filipiským 3:1-9 čteme:

A tak, bratří moji, radujte se v Pánu. Psáti vám stále totéž mně není zatěžko a vám to bude oporou. Dejte si pozor na ty psy, dejte si pozor na ty špatné dělníky, dejte si pozor na tu `rozřízku`! Neboť pravá obřízka jsme my, kteří duchem sloužíme Bohu, chlubíme se Kristem Ježíšem a nedáme na vnější věci – ačkoli já bych měl proč na ně spoléhat. Zdá-li se někomu jinému, že může spoléhat na vnější věci, já tím víc: obřezán osmého dne, z rodu izraelského, z pokolení Benjamínova, Hebrej z Hebrejů; jde-li o zákon – farizeus; jde-li o horlivost – pronásledovatel církve; jde-li o spravedlnost podle zákona, byl jsem bez úhony. Ale cokoliv mi bylo ziskem, to jsem pro Krista odepsal jako ztrátu. A vůbec všechno pokládám za ztrátu, neboť to, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všechno. Pro něho jsem všechno ostatní odepsal a pokládám to za nic, abych získal Krista a nalezen byl v něm nikoli s vlastní spravedlností, která je ze zákona, ale s tou, která je z víry v Krista – spravedlností z Boha založenou na víře...

- ***Co pro Vás osobně představuje spravedlnost? Jak se má projevovat?***

Je to zvláštní, ale mnohdy **zaměňujeme osobní satisfakci za skutečnou spravedlnost**. Všem nám udělá moc dobře, když víme, že viník, který provedl něco závažného, byl skutečně potrestán.

Před několika roky v Izraeli jsem ohledně spravedlnosti musel pozměnit svůj názor. Prošel jsem si totiž alejí (nebo spíše sadem) Spravedlivých mezi národy. Pro Izraelce je spravedlivý ten, kdo za období holocaustu zachránil alespoň jeden jediný život tehdy pronásledovaných židů. Že si tito zachránci zaslouží uznání a úctu vychází z přesvědčení, že „...ten, kdo zachrání byť jediný lidský život, jak by zachránil celý svět...“ A řada těch lidí, kteří měli v aleji svůj strom jistě nebyla dokonalých, či z pohledu zákona spravedlivých.

Když nad tím budete chvíli přemýšlet, dojde Vám, že ti, do zachraňovali pronásledované, to nemohli dělat ze zjištěnosti, nýbrž to dělali z víry, že to má cenu a je to správné i přesto, že se sami vystavují smrtelnému riziku.

- **Co musí, podle Vás, splňovat člověk, aby byl vnímán jako spravedlivý?**

Pro někoho je to **schopnost dokonale vyhovět všem zákonným požadavkům a normám**. Pro jiného je to dobročinnost a nezištné nasazení pro druhé. Pro dalšího je to mravné a vysoce etické jednání. Pro další je to třeba chození do kostela a pravidelné modlitby, nebo to, že pořád mluví o tom, jak patří Ježíši.

Při jedné přednášce na škole jsem se ptal posluchačů, jestli si přejí v životě více milosti nebo spravedlnosti. **Překvapilo mě, že většina volala po spravedlnosti.**

Říkal jsem si, jak je to možné, cožpak nikdo z nich nedělá žádné chyby? Po rozhovoru, který jsme spolu vedli, mi najednou došlo, že **někteří si připadali natolik dobří a schopní**, že určitým měřítkem správnosti, dostatečnosti a zřejmě i spravedlnosti učinili sami sebe. Někteří z nich zase vycházeli ze zkušenosti, že **život není fér** a mělo by to být přeci spravedlivé pro všechny... **Ale jen těžko rozdělíte průměr všech utrpení, bolestí, strastí či chudoby na všechny obyvatele svého města, země či dokonce celé planety.** Pokud by se to podařilo, pak by to bylo možná fér, ale spíše rovnostářství – a kdo by o něm rozhodoval?

Co nám spravedlnost určitě nepřinese?

- 1) **Nepomůže nám naše více či méně upřímné usilování**

Pavel se mluví o těch, kteří spoléhají na vnější znak příslušnosti k Bohu – **tehdy to byla obřízka**. Ta byla nařízena všem Hebrejům a skutečně je odlišovala od těch, kteří nepatřili Hospodinu. Proselyté – tedy Řekové, kteří se přiklonili k židovské víře – se dávali také obřezat.

Pavel o lidech, kteří lpí na vnějším odlišení od druhých, mluví velice tvrdě. Nazývá je „psy“. **Pes bylo pro židy nečisté zvíře**. A dodnes v Orientu platí označení za psa za jednu z nejhrubších urážek. Z tohoto pohledu je „pes“ tím, kdo pro svoji nečistotu stojí zcela mimo smluvní vztah s Bohem.

Zmiňuje se o „špatných dělnících“ – to jsou z pohledu Pavla ti, kdo spoléhají na své skutky, které považují za dobré, správné a vnucují je druhým. Přesto budou nakonec tyto jejich „dobré skutky“ shledány jako nicotné, špatné.

A nakonec je tu zvláštní slovo „rozřízka“ – místo obřízky jde tedy o mrzačení těla, které nás k Bohu nijak nepřiblíží (v Mojžíšově zákoně je dokonce zapovězeno mrzačení těla z náboženských důvodů). Ta špatná obřízka je Pavlem vnímána jako mrzačení.

Ze vztahu s živým Bohem se, podle Pavla, u těchto lidí stalo vyprázděné náboženství. Lidé se sice domnívají, že určitými úkony (a sem můžeme zahrnout modlitby, chození do kostela, dobré skutky, laskavé jednání, působení v moci Ducha, správné vyznávání, atd...) se přiblíží k Bohu. **Ale je to stejné, asi jako když se narodíte na fotbalovém hřišti – to z vás míčdu přeci ještě nedělá**

- ***Kdyby psal stejný dopis Pavel dnes, na co by nejspíš poukazoval?***

Možná křest těch, kteří se dali pokřtít a říkají, že už jsou křesťané, vše považují pro sebe za vyřízené, a přeci s Bohem nemají nic moc společného.

Možná by zmiňoval ty, kteří se **sice dovolávají moci Ducha svatého**, ale jejich jednání vypadá tak, jako kdyby k nim Duch Boží nikdy nemluvil.

Možná by se podívoval nad těmi, kteří **dělají tolik dobrých a prospěšných aktivit**, ale na samotného Boha ve skutečnosti už nemají ani čas, ani pomyslení.

Pokud to vztáhneme na sebe: pak ani naše nejbožnější řeči ani skutky před Bohem nic neznamenají. Pánu Bohu nezáleží na národních tradicích, na tradici naší rodiny, na našem výkonu a nasazení. **Jemu záleží především na našem srdci a skutečné ochotě se s Ním setkávat.**

Podle Pavla jsou tou „pravou obřízkou“ lidé, kteří se ve víře spoléhají na Ježíše, ne na pocity, ne na dojmy, ne na vnější věci.

- 2) **Nepomůže nám náš původ, dostatečnost, vzdělání, horlivost pro věci, o kterých si myslíme, že jsou správné...**

Pavel ukazuje, že ani jeho špičkový rodokmen, vynikající vzdělání – světské i teologické, spravedlnost před zákonem, horlivost, a z pohledu židovské víry skutečná „dostatečnost“ jednoduše nestačí.

Ačkoli se má čím Pavel chlubit, shrnuje to všechno do jednoho pytle, kterému nakonec **dává označení „smetí“** (některé překlady říkají „hnůj“, „zbytečnost“, jiné dokonce „lejno“). Bez působení Boží milosti je člověk jednoduše ztracen.

Pokud to vztáhneme na sebe: na co se ve svém životě doopravdy spoléháme?

Na svou dobrotu, poctivost, štědrost, ochotu, laskavost, nebo snad proklamovanou moc? Nic z toho nám nepomůže zalíbit se Bohu. Pokud by to bylo možné, pak by Bůh neposlal Ježíše, aby se za nás obětoval...

Naše spravedlnost není založena na poslušnosti Zákona, nebo na skutcích, nýbrž je to spravedlnost postavená na víře (a tu jsme dostali z milosti):

*Zákon s sebou nese Boží hněv: kde není zákon, není ani přestoupení zákona. Proto **mluvíme o spravedlnosti z víry**, aby bylo jasné, že **je to spravedlnost z milosti**. Tak zůstane v platnosti zaslíbení dané veškerému potomstvu Abrahamovu – nejen těm, kdo stavějí na zákoně, ale i těm, kdo následují Abrahama vírou. On je otcem nás všech... (Římanům 4:15-16)*

Boží povolání Abrahama vnímáme jako povolání „k něčemu“ – k nějaké cestě, poselství, víře. **Ale ono se mu dá stejně dobře rozumět také jako „povolání od něčeho“ – od marného způsobu života, který je sice úspěšný, ale jednoho dne stejně skončí.**

Pokud znáte příběh Abrahama, jistě si vybavíte, že to byl zkušený starý muž, který se odvážil poslechnout povolání. Vydal se na cestu za Hlasem, ten mu zaslíbil potomstvo a zemi. **Odešel z prosperity do nejistoty. Projevil odvahu a víru. Něco zkusil, musel bojovat a vytrvat, mnohokrát selhal. A přeci mu to všechno za to stálo!** Když stál pod hvězdnou oblohou a měl spočítat hvězdy – tolik mu prý bude dáno potomků – **možná tam určitým způsobem zahlédl i nás...**, protože i my jsme dětmi jeho víry.

Tedy i my máme na **výběr ze dvou cest**. Tou jednou je **spoléhání se na vnější věci**: dobré skutky a mimořádná zbožnost, úspěch, sláva, prosperita. Takový dobře nalajnovaný život. Ale upřímně – jsou to jenom prázdné věci na dojem, na efekt.

Možná tím uchlácholíme své svědomí, snad tím ohromíme druhé lidi, ale nejsem si vůbec jist, jestli tím zaujmeme Boha.

Anebo se rozhodneme **přestat se spoléhat na vnější věci**, na dojem, který působí, protože ty nám nikdy spravedlnost před Bohem nepřinesou.

A raději se vydáme **cestou radostného spolehnutí se na Boží milost a spravedlnost**, která jsou nám dány v Pánu Ježíši Kristu.

Neříkám tím, abyste přestali chodit na společná setkávání v neděli nebo na skupinky. Mimochodem, někteří to mají jako svůj program – vyhýbat se druhým. Setkávat se potřebujeme pro povzbuzení, vzájemné potěšení, někdy pomoc a přímluvy, také proto, abychom mohl s sebou přivést hledající přátele a také proto, abychom se učili žít a vycházet s lidmi, které jinak třeba moc nemusíme.

Také neříkám, abyste přestali pomáhat potřebným, posílat peníze na charitu, nebo přiložit ruku k dílu tam, kde je to potřeba – ve službě ve sboru, či ve svém okolí. Protože platí, že ten, kdo může udělat něco dobrého či správného a neudělá to, má svůj podíl viny.

To všechno dělejte dál, jen si z toho nepočítejte zásluhy před Bohem, druhými či sami před sebou. Zapomeňte na zásluhy, ale o to víc se radujte!

Tím jediným správným motivem pro to všechno je přeci **vděčnost**. Ne abych byl vidět, abych honil své ego či slávu, nýbrž aby byli vidět především ti druzí, a také abych svým životem oslavil Ježíše.

Jestliže On je spravedlivý, pak i my, kteří „žijeme život ve víře v syna Božího, který si nás zamiloval a vydal sebe samého za nás“, se skrze Ježíše před Bohem stáváme spravedlivými.

Zapamatuj si, že ze svého úsilí nikdy spravedlnosti před Bohem nedosáhneš. Můžeš ale přijmout to, že skryt v Ježíši Kristu, jsi učiněn spravedlivým.

- *Představ si ten okamžik, kdy se Tě Bůh zeptá: „Řekni mi jediný důvod, proč bych tě měl dnes přijmout k sobě. Řekni mi, na co ses ve svém životě spoléhal...?“*

Ámen.

Požehnání:

On nás zachránil ne pro spravedlivé skutky, které my jsme konali, nýbrž ze svého slitování; zachránil nás obmytím, jímž jsme se znovu zrodili k novému životu skrze Ducha svatého. Bohatě na nás vylil svého Ducha skrze Ježíše Krista, našeho Spasitele, abychom ospravedlnění jeho milostí měli podíl na věčném životě, k němuž se upíná naše naděje. (Titovi 3:5-7)

Petr Plaňanský (KS Nymburk 19. 5. 2019)